J. Myanmar. Acad. Arts Sci. 2019 **Vol. XVII. No. 6A**

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို စာပေရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း

မြင့်မြင့်ခိုင်*

စာတမ်းအကျဉ်း

ဤစာတမ်းသည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ လူသိများထင်ရှားသော ‘စိန်ခြူးကြာညောင်’ နှင့် ‘နာဂဆဒ္ဒန်’ အစချီ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို စာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ စာဆို့ဘဝ၊ နောက်ခံဝန်းကျင်၊ စကားအသုံးအနှုန်း၊ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာတို့က ဘောလယ်သီချင်း ရေးဖွဲ့ရာတွင် ရသမြောက်စေရန် အထောက်အကူပြုပုံကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များမှ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် ပတ်သက်သော ခံစားချက်များသည် သီချင်းဖြစ်ရုံသက်သက်မဟုတ်၊ စာပေအရည်အသွေးရှိကြောင်း ထင်ရှားစေရန် စာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

သော့ချက်ဝေါဟာရ – ***ဘောလယ်၊ ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံး၊ စာဆို့အခွင့်ထူး၊ အသံ၊ ကာရန်၊ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ။***

နိဒါန်း

ဤစာတမ်းသည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို စာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်း ဖြစ်ပါသည်။ ထိုသို့ တင်ပြရာတွင် ဘောလယ်သီချင်းကဗျာများတွင် မူကွဲ အမျိုးမျိုးကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုမူကွဲများတွင် စကားလုံးတိမ်းယိမ်းမှု ရှိသော်လည်း အဓိပ္ပာယ် ကွဲပြားခြားနားခြင်း မရှိလှပေ။ ထို့ကြောင့် ဤစာတမ်းတွင် အလေ့လာခံဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို နိုင်ငံတော်မူနှင့် မဟာဂီတပေါင်းချုပ်မှယူ၍ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်သည် စာဆို၏ဘဝနှင့်ခံစားမှုမှ ပေါက်ပွားလာသောကြောင့် စကားလုံးများသည် ခံစားမှုသရုပ်ပေါ်ပြီး နားဆင်ဖတ်ရှုသူကို အလှရသခံစားမှု ပေးနိုင်စွမ်းရှိသည်။ ပဒေသရာဇ်ခေတ် ရွှေနန်းထက်က မိဖုရားတစ်ဦး၏ ဘဝနှင့်အချစ်အတွက် ပေးဆပ်ခံစားရပုံ၊ ထိုခံစားရပုံတို့ကို ပင်ကိုဇာတ်ခံအနုပညာစွမ်းနှင့် ရသမြောက်အောင် မှတ်တမ်းတင်ရေးဖွဲ့ထားပုံတို့ကို လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ အနုပညာပစ္စည်းနှင့် ထိုအနုပညာပစ္စည်း၏ ဖန်တီးရှင်တို့၏ဘဝ၊ ခံစားမှုများနှင့် ဆက်စပ်နေပုံများကို ထင်ရှားစေရန် အရေးအဖွဲ့ရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။

---

* ဒေါက်တာ၊ ကထိက၊ မြန်မာစာဌာန၊ ရန်ကုန်တက္ကသိုလ်

၁။ ဘောလယ်

'ဘောလယ်'သည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ပေါ်ထွန်းလာသော သီချင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပါသည်။ 'ဘောလယ်' ဟူသော ဝေါဟာရနှင့် ပတ်သက်၍ စာပေပညာရှင်များက အယူအဆ အမျိုးမျိုးဖြင့် ဖွင့်ဆိုခဲ့ကြသည်။

ပုပ္ပါးဦးကျော်ရင်၏ ကဝိဘာရတီကျမ်း ဒုတိယတွဲတွင်–

> "အနောက်နန်းမတော် မိဖုရားကြီး မမြလေး၏ သမီးတော် လှိုင်မြို့နှင့် ဘောလယ်မြို့စား ဘောလယ်မင်းသမီး စတင် တီထွင်၍ ရေးသားအပ်သောကြောင့် 'ဘောလယ်' ကဗျာဟု ခေါ်သည်။"[၁]

ဟု ဖွင့်ဆိုထားပါသည်။

မြန်မာစာပေသမိုင်းတွင်–

> "ဘောလယ် ဟူသည် လှိုင်မင်းသမီးကိုယ်တိုင် မှည့်ခေါ်လိုက်သော အမည် ဖြစ်တန်ရာ၏"[၂]

အချို့ဆရာတို့ကလည်း–

> "လှိုင်မင်းသမီးသည် လှိုင်မြို့ကို စားရသောကြောင့် ဘောလယ် ဟူသော မြို့လည်း လှိုင်မြို့နယ်ပယ်တွင် ပါဝင်ရကား ဘောလယ် ဟူသော အရပ်တွင် ဤသီချင်းကို စတင်စပ်ဖွဲ့သည်ကို အစွဲပြု၍ ဘောလယ် ခေါ်သည်ဟု ထင်မြင်တွေးဆကြ၏။"[၃]

ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ကဗျာစွယ်စုံကျမ်းကြီးတွင်မူ–

> "အချို့ကလည်း လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ကြင်ဖက်တော် ကနောင် မင်းသားမှာ အခြားသော မိဖုရားများနှင့်သာ အချိန်ကုန်နေ၍ လှိုင်မင်းသမီးအနားသို့ မချဉ်းကပ် စိမ်းကားသကဲ့သို့ ရှိနေရာ ချစ်စိတ်နှင့်ခံစားနေရသော လှိုင်မင်းသမီးက 'စိန်ခြူးကြာညောင်'၊ 'နာဂဆဒ္ဒန်' စသော ကဗျာများကို ရေးသားဆက်သွင်းမှ ကနောင် မင်းသားကြီး၏ သံမဏိနှလုံးအိမ်မှာ အပြုံးရှိန် ဝင်စွက်ပြီး

[၁] ကျော်ရင်၊ ဦး(ပုပ္ပား–)၊ ၁၉၃၇၊ ၃၀။
[၂] ဖေမောင်တင်၊ ဦး၊ ၁၉၆၀၊ ၂၇၆။
[၃] ဖေမောင်တင်၊ ဦး၊ ၁၉၆၀၊ ၂၇၆–၂၇၇။

> လှိုင်မင်းသမီးဖက်သို့ ငဲ့ညှာသော သဘောတော် ပြန်လည်လာသဖြင့် ထိုကဗျာကို 'သဘောလယ်' ဟု ခေါ်ဝေါ်သုံးစွဲရာမှ တဖြည်းဖြည်း ရွေ့လျောကာ 'သ' တစ်လုံး ပယ်ပြီး 'ဘောလယ်' ခေါ်သည်။"[၁]

ဟု ကြံဆပြထားသည်။

မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က–

> "ဘောလယ်အရပ်မှ စတင်သီဆိုသော သီချင်းဖြစ်၍ ထိုသီချင်းကို ဘောလယ်သံ ခေါ်သည်ဟု ယူဆကြောင်း ဆရာကြီး ဦးမြင့်ကြည်က သုံးသပ်ဖော်ပြထားသည်။ ကျိုးကြောင်းသင့်သော မိန့်ဆိုချက်ဖြစ်သည်။"[၂]

ဟု တင်ပြထားသည်။

မြန်မာအဘိဓာန်တွင်–

> "ဘောလယ်/န– ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ထွန်းကားသည့် သီချင်းတစ်မျိုး"[၃]

ဟူ၍ အသီးသီး ယူဆပြခဲ့ကြပါသည်။

ထို့ကြောင့် 'ဘောလယ်' ဟူသည် ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင် ထွန်းကားသော သီချင်းတစ်မျိုး ဖြစ်ပြီး လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် အပိုင်စားရသော၊ ဘောလယ်အရပ်တွင် ရေပန်းစားခဲ့သော၊ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် လက်ထက် ပို၍လူသိများ ထင်ရှားလာသော သီချင်းတစ်မျိုးဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၊ ၁။ ဘောလယ်ပေါ်ပေါက်ပုံ

ဘောလယ်ဆိုလျှင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့်တွဲ၍ မြင်လောက်အောင် ထင်ရှားခဲ့သော်လည်း လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် စတင်တီထွင်ခဲ့ခြင်း မဟုတ်ကြောင်း ရေးကျသော ဘောလယ်များ ရှိခဲ့ကြောင်း စာပေပညာရှင်များက ထောက်ပြခဲ့ကြသည်။

---

[၁] ကဗျာစွယ်စုံကျမ်း၊ ၁၉၇၈၊ ၃၄၇။
[၂] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၄၊ ၁၄၃။
[၃] မြန်မာစာအဖွဲ့၊ ၂၀၀၈၊ ၂၅၈။

> “လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် အသက်(၈)နှစ် အရွယ် (၁၂၀၃) ခုနှစ်တွင် သာယာဝတီမင်း ဥက္ကလာပ၊ ရန်ကုန်မြို့၌ စံတော်မူစဉ် မြဝတီမင်းကြီးဦးစ ဆက်သွင်းသည့် ‘အိုကြာပျော် နန်းသူမယ်’ အစချီ မီးခွက်ကချင်း ပတ်ပျိုးတွင်လည်း ဘောလယ်ညှပ်များ ပါဝင်နေခဲ့ပေသည်။”[၁]

ယင်းတို့ကား ဘောလယ်၏ ရှေ့တော်ပြေးသဘောများ ဖြစ်သည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဘောလယ်သွားများ စခဲ့သူမှာ မြဝတီမင်းကြီးဦးစ ဟု ယူဆကြသည်။ စင်စစ် ဘောလယ် ပေါက်ဖွားရာနေရာသည် ကျေးတောရွာများဖြစ်ပြီး ရေးဖွဲ့သူများမှာလည်း အမည်မသိ စာဆိုများ ဖြစ်ကြသည်။ ယင်းကျေးတောရွာသုံး သီချင်းလေးများကို အနုပညာ မျက်စိဖြင့် ကြည့်မိသော မြဝတီမင်းကြီးဦးစက ပတ်ပျိုးများ၌ ဘောလယ်ညှပ်များ သုံးရာမှ မထင်မရှားပါလာသည်။ ယင်းကို ဂရုပြုမိသော လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်က နန်းတွင်းသူပင် ဖြစ်လင့်ကစား ကျေးတောရပ်မှ အရပ်သုံးတေးသံများကို ခံစားမှုနှင့် မွမ်းမံပေးရာမှ လူသိများ ထင်ရှားလာခဲ့သည်။

မဟာဂီတစာအုပ်တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် ရေးသားသော ဘောလယ်ကို (၇)ပုဒ် တွေ့ရသော်လည်း စာကြည့်တိုက်နှင့် သုတေသနဌာန၏ စာစုစာရင်းတွင်မူ (၁၀)ပုဒ်ဟု ပြထားပါသည်။ လှသမိန်၏ အနောက်နန်းမတော် မမြလေးနှင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့၏ ဘဝနှင့်စာပေစာအုပ်တွင်လည်း လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ရေး ဘောလယ်ကို (၁၀)ပုဒ်ဟု ဖော်ပြထားသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း မြန်မာစာပေတွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် ဘောလယ် ပုဒ်ရေအများဆုံး ရေးသားခဲ့သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

၁၊ ၂။ ဖွဲ့စပ်ပုံ

ဘောလယ်စာပေသည် သီချင်းဘက်ကို နွယ်သောကြောင့် ဘောလယ်ကဗျာ ဟူသော အသုံးထက် ဘောလယ်သီချင်း ဟူသော အသုံးက ပို၍တွင်ကျယ်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ဘောလယ်ဖွဲ့စပ်ရာတွင် ပိုဒ်ရေကန့်သတ်ချက် မရှိဘဲ အကြောင်းအရာပေါ် မူတည်၍ ရေးဖွဲ့နိုင်သည်။ အနည်းဆုံး နှစ်ပိုဒ် ရှိရသည်။ ထိုနှစ်ပိုဒ်ကို ရေးဖွဲ့ရာတွင် ပထမပိုဒ်တွင် စပ်နည်း တစ်မျိုး၊ ဒုတိယပိုဒ်တွင် စပ်နည်း တစ်မျိုး ဖြစ်သော်လည်း နှစ်ပိုဒ်ထက်ပိုလျှင် ဒုတိယအပိုဒ်အတိုင်း စပ်ဆိုရသည်။

---

[၁] လှသမိန်၊ ၁၉၆၉၊ ၂၉၈။

ဘောလယ် ရေးသားရာတွင် အစပဒကို အက္ခရာ (၄)လုံး ဖွဲ့၍ ဂရုသံဖြင့် ချီပြီးလျှင် အဆုံးပဒကိုလည်း အက္ခရာ (၄)လုံး ဂရုသံဖြင့် ချရလေသည်။ ထိုဘောလယ် ကဗျာ၌ အချိုး (၅)ခု တို့တွင် တစ်ခုသောအချိုး၌ အခံပိုဒ်၊ အအုပ်ပိုဒ် ဟူ၍ အပိုဒ် နှစ်ပိုဒ်စီ ရှိမြဲဖြစ်သည်။ ယင်းတို့တွင်လည်း အခံပိုဒ်တွင်သာမက အအုပ်ပိုဒ်ပါ ဂရုသံဖြင့်ခံ၍ အုပ်ရမြဲ ဖြစ်သည်။

ဘောလယ်ကဗျာ အချိုး (၅) ခုတိုင်း၏ အအုပ်ပိုဒ်တိုင်းတွင် 'လေး' ဖြင့် ချမြဲ ဖြစ်သည်။ ဒုတိယအချိုးမှစ၍ နောက်အချိုးတို့ကို အချီပဒ၌ အက္ခရာ (၈)လုံးမှ (၁၀)လုံးထိ ဖွဲ့စပ်၍ ဂရုသံဖြင့် ချီပြီးလျှင် အဆုံးပဒ၌ အက္ခရာ (၄)လုံး ဖွဲ့၍ ဂရုသံဖြင့် ချရမြဲ ဖြစ်သည်။ အချိုး (၅)ခုလုံးပင် အစချီသော ဂရုသံကာရန်၊ အဆုံးချသော ဂရုသံ ကာရန် ညီညွတ်စေရမည်။ ဘောလယ်ကဗျာ၌ အချိုး (၅)ခုကို ဆက်စပ်ရာတွင် ပထမအချိုး၏ အချကာရန်ကို ဒုတိယအချိုး၏ အစချီ ပဒကာရန်ဖြင့် အုပ်၍ ချီရမြဲ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ချီပြီးလျှင် ရတုကဲ့သို့ ဥပဒေစေ့အောင် ကာရန်ဟပ်မိစေရန် ကာရန် ပြောင်းရသည်။

ဤနည်းဖြင့် ဒုတိယအချိုး၏ အဆုံးကာရန်ကို အခံပြု၍ တတိယအချိုး၏ အစကာရန်ဖြင့် အုပ်ရသည်။ တတိယအချိုး၏ အချိုးကာရန်ကို အခံပြု၍ တတိယ အချိုး၏ အစကာရန်ဖြင့် အုပ်ရသည်။ တတိယအချိုး၏ အချိုးကာရန်ကို စတုတ္ထ အချိုး၏ အစကာရန်ဖြင့်အုပ်၍ တစ်ဖန် စတုတ္ထအချိုး၏ အစကာရန်ကို ပဉ္စမအချိုး၏ အဆုံးကာရန်ဖြင့် အုပ်၍ချခြင်းဖြင့် ဘောလယ်ကဗျာ ဖြစ်လာသည်။ ယင်းကို သဖြန် ထည့်ရေးသားခြင်းဖြင့် ဘောလယ်ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်လာသည်။[၁]

ဘောလယ်တွင် အမျိုးမျိုး ရှိပါသည်။ လေးဆစ်ဘောလယ်၊ လေးဆစ်ပုလဲ၊ လေးဆစ်ဘောလယ်ငိုချင်း၊ ဘောလယ်ကြောင် စသည်တို့ ဖြစ်သည်။ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' ချီ ဘောလယ်တို့သည် လေးဆစ်ဘောလယ်များ ဖြစ်သည်။

၂။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ အတ္ထုပ္ပတ္တိအကျဉ်း

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် အမျိုးသမီးစာဆိုလောကတွင် ထင်ရှားသော စာဆို တစ်ဦး ဖြစ်သည်။ စာဆိုသည် အိမ်ရှေ့စံ သာယာဝတီမင်းနှင့် ဟင်္သာတမြို့သူ မမြလေးတို့မှ ဖွားမြင်သူ ဖြစ်သည်။ သက္ကရာဇ် ၁၁၉၅ ခုနှစ်တွင် ဖွားမြင်ခဲ့သူဖြစ်ပြီး

---

[၁] ထွန်းရွှေ၊ ဦး၊ ဓမ္မာစရိယ၊ ၁၉၅၅၊ ၃၄၈။

စာဆို ငယ်အမည်၊ အမည်ရင်းမှာ 'မဖွား၊ မဖွားကြီး' ဖြစ်သည်။ ခမည်းတော်၊ မယ်တော် တို့က ချစ်စနိုးဖြင့် 'တင်တင်' ဟု ခေါ်ကြသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၁၉၉ ခုနှစ် ကဆုန်လတွင် ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်း နန်းတက်တော်မူသောအခါ မယ်တော် မမြကလေးကို ရွှေလောင်းတိုက်ကို စားရာမှ ဟင်္သာတမြို့ကိုပါ စားစေပြီး အနောက်နန်းမတော်အဖြစ် မြှောက်စားခဲ့သည်။ စာဆို ကိုလည်း လှိုင်မြို့ကို ပေးသနားရာမှ 'လှိုင်မင်းသမီး' ဟုလည်းကောင်း 'လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်' ဟူ၍လည်းကောင်း ခေါ်ကြသည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၀၇ ခုနှစ်တွင် စာဆို အသက် ၁၂ နှစ်အရွယ်တွင် မယ်တော် ဖြစ်သော အနောက်နန်းမိဖုရား မမြကလေးကို ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်းက ပြည်မင်းနှင့် ကြံရာပါဖြစ်သည် ဟူသော စွပ်စွဲချက်ဖြင့် ကွပ်မျက်တော်မူသည်။ မရေးမနှောင်းပင် 'ခမည်းတော် သာယာဝတီမင်းမှာလည်း ၁၂၀၈ ခုနှစ် တန်ဆောင်မုန်း လပြည့်ကျော် (၁၄)ရက်နေ့တွင် နတ်ရွာစံခဲ့လေသည်' ထိုသို့ ခိုကိုးရာမဲ့နေသော စာဆိုအား မင်းတုန်းမင်း၏မိဖုရား စကြာဒေဝီက ခေါ်ယူစောင့်ရှောက်ထားလေသည်။

> "စာဆိုသည် သက္ကရာဇ် ၁၂၀၈ ခုနှစ်တွင် နန်းတက်တော်မူသော ပုဂံမင်းလက်ထက်တော်မှစ၍ ကဗျာလင်္ကာစပ်ဆိုရာတွင် လည်းကောင်း ရုပ်ရည်ချောမောရာတွင် လည်းကောင်း ထင်ရှားကျော်စောစပြု လာသည်။"[၁]

၁၂၁၄ ခုနှစ်တွင် မန္တလေးရတနာပုံ မြို့တည် နန်းတည် ဘဝရှင်မင်းတုန်းမင်းကြီး နန်းတက်တော်မူပြီး တစ်နှစ်အကြာတွင် ညီတော် ကနောင်မင်းသားအား အိမ်ရှေ့မင်း အဖြစ် အပ်နှင်းခဲ့သည်။ ထို့နောက် ညီတော် ကနောင်မင်းသား အသက် (၃၄)နှစ် အရွယ်တွင် လှိုင်မင်းသမီး အသက် (၂၀) နှစ်တို့ကို ထိမ်းမြားပေးရာမှ အိမ်ရှေ့မိဖုရား ဖြစ်လာခဲ့သည်။ အိမ်ရှေ့မင်းနှင့် သားတော်တစ်ပါး ထွန်းကားခဲ့ရာ ထန်းတစ်ပင်မင်းသားဟု တွင်သည်။ နောင်တွင် သီပေါမင်းအရေးတော်ပုံ၌ ကွပ်မျက်ခြင်း ခံရရှာသည်။

လှိုင်ထိပ်ထား၏မောင်တော် အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်းသားသည် လက်ရုံးရည်၊ နှလုံးရည် ထက်မြက်သော မင်းသားတစ်ပါး ဖြစ်လင့်ကစား အိမ်ရှေ့မိဖုရားအပြင် ကိုယ်လုပ်မောင်းမ များပြားစွာ ထားရှိသည့် စနစ်တို့ကိုကား မပယ်ဖျက်နိုင်ခဲ့ပေ။ နိုင်ငံတော်အတွက် စိတ်ရောကိုယ်ပါ အစွမ်းကုန်ကြိုးစားနေရခြင်း၊ မိမိ နှစ်သက်တော်

[၁] ဒေါ်မိမိလေး(ဂုဏ်ထူးဆောင်ပါမောက္ခ)၊ ၂၀၀၃၊ ၄၁၃။

မှုသည့် ကိုယ်လုပ်တော်များနှင့်သာ စံစားနေခြင်းတို့ကြောင့် ကနောင်မင်းသားနှင့် လှိုင်ထိပ်ထားတို့၏ အိမ်ထောင်ရေးမှာ အဆင်မပြေလှပေ။

> "ကနောင်မင်းသားတွင် အိမ်ရှေ့မင်းမိဖုရား လှိုင်ထိပ်ထားအပြင် ကိုယ်လုပ်တော်ပေါင်း (၅၃)ယောက် ရှိ၍ သားတော် (၅၃)ပါး၊ သမီးတော် (၄၉)ပါး စုစုပေါင်း (၁၀၂)ပါး ထွန်းကားလေသည်။"[၁]

အချစ်ရေး အဆင်မပြေသည့် လှိုင်ထိပ်ထားမှာ မိမိမယ်တော်နှင့် ကံတူ အကျိုးပေးသူလည်း ဖြစ်သည်။ အိမ်ထောင်ရေး မပြေလည်မှု၊ စိတ်ဆင်းရဲမှုဒဏ်တို့ကို ကဗျာလင်္ကာ သီချင်းများ စပ်ဆိုရင်း ဖြေဖျောက်ခဲ့ရှာသည်။

စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် မြန်မာစာပေလောကအတွက် ဘောလယ်များ၊ ပတ်ပျိုးများ၊ တေးထပ်များ၊ လေးဆစ်များ၊ မယ်ဘွဲ့၊ မောင်ဘွဲ့ရတု၊ လင်္ကာများအပြင် ဝိဇယကာရီနှင့် ဣန္ဒာဝံသ ဟူသော နန်းတွင်းဇာတ်တော်ကြီး နှစ်စောင်ကိုလည်း ရေးသားခဲ့သည်။

သက္ကရာဇ် ၁၂၂၈ ခုနှစ် ဝါဆိုလပြည့်ကျော် (၇)ရက်နေ့တွင် မြင်ကွန်းစား မြင်းခုံတိုင်စားတို့ ပုန်ကန်သည့်အရေး၌ အိမ်ရှေ့စံ ကနောင်မင်းသား ကံတော်ကုန်သဖြင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် အသက် (၃၃)နှစ် အရွယ်တွင် မုဆိုးမ ဖြစ်ရရှာသည်။ သက္ကရာဇ် (၁၂၃၇)ခုနှစ် သက်တော် (၄၂)နှစ်တွင် ကံကုန်တော်မူသည်။

၂၊ ၁။ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ် နောက်ခံဝန်းကျင်

နိုင်ငံတော်မူ မဟာဂီတတို့တွင် ဘောလယ်သီချင်းများကို ရှေးခေတ် ဘောလယ်၊ အလယ်ခေတ် ဘောလယ်၊ နောက်ဆုံးခေတ် ဘောလယ် ဟူ၍ (၃)မျိုး ခွဲ၍ ဖော်ပြထားသည်။ ယင်းတွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များကို နောက်ဆုံးခေတ် ဘောလယ်များတွင် ထည့်သွင်းဖော်ပြထားသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် ပတ်သက်သော ဘောလယ်များ အဖွဲ့များသည်။ ဤစာတမ်းပါ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' ဘောလယ် (၂)ပုဒ်သည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် ပတ်သက်၍ လှုသိများထင်ရှားသည့် ဘောလယ်နှစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် သာယာဝတီမင်း၏သမီးတော်များအနက် အချောဆုံးဟု ဆိုကြသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ကနောင်မင်းသားက မြတ်နိုးတော်မူလှသည်။

---

[၁] လှသမိန်၊ ၁၉၆၉၊ ၁၆၄။

ကနောင်မင်းသားနှင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်တို့သည် အပျိုဖော်အရွယ်မဝင်မီ ဂေါရီအရွယ်ကပင် ရည်ငံခဲ့ဟန်တူကြောင်း လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ တေးထပ်အရ သိနိုင်သည်။ ဘဝရှင်မင်းတရားကြီး နန်းတက်ပြီး သက္ကရာဇ် (၁၂၁၅)ခုနှစ် ဒုတိယဝါဆိုလဆန်းတွင် ညီတော် ကနောင်မင်းသားအား အိမ်ရှေ့အရာ အပ်နှင်းပြီး လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် စုလျားရစ်ပတ် လက်ထပ်တော်မူသည်။ မောင်တော် ကနောင်မင်းသည် ယခင်က မြတ်နိုးတော်မူခဲ့သော်လည်း အိမ်ရှေ့မိဖုရား ဖြစ်လာချိန်တွင် မိမိအပေါ် လျစ်လျူရှုလာသည်ဟု လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင် ခံစားလာခဲ့သည်။ အရေးကြီးသော တိုင်ရေးပြည်ရေး အခြေအနေအရလည်းကောင်း၊ ယောကျ်ားကောင်း မောင်းမတစ်ထောင်ပင် ထားနိုင်သော ရှေးမင်းများ အစဉ်အလာအရလည်းကောင်း အိမ်ရှေ့မင်းမှာ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ထံ အရောက်နည်းလာခဲ့သည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အနေနှင့်လည်း မိမဲ့ဖမဲ့ ဆွေမျိုးနည်းဘဝတွင် မောင်တော်သည်သာ အားထားရာ ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ရင်တွင်းခံစားချက်များကို ကဗျာလင်္ကာ စပ်ဆိုရင်း စိတ်ဖြေနေရရှာသည်။ ထိုသို့ ရေးသားခဲ့သော စာပေများအနက် ‘စိန်ခြူးကြာညောင်’ ဘောလယ်သည် စံထားရသော အကောင်းဆုံး ဘောလယ်အဖြစ် လူသိများ ထင်ရှားခဲ့သည်။

ဤဘောလယ်တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် မောင်တော် ကြွမြန်းလာနိုးဖြင့် မျှော်နေရရှာသော အဖြစ်ကို တွတ်တီးတွတ်တာ ရေးဖွဲ့ပြထားသည်။ ဤတစ်သက်တွင် မိမိမှလွဲ၍ နတ်ဒေဝီများပင် ဖြားယောင်းစေကာမူ မသွေဖည်ပါဟု ဆိုခဲ့သည်။ ထို့ပြင် မောင်တော် အထွတ်အထိပ်ရောက်လျှင် မိဖုရားခေါင်အဖြစ် တင်မြှောက်ရန် ရည်ရွယ်ထားခဲ့ကြောင်း ဆိုခဲ့သော နှုတ်ထွက်စကားများကို မိမိမှာ ယုံကြည်ခဲ့သည်။ အထင်ကြီးခဲ့သည်။ ယခုမူ သူစိမ်းဆန်ဆန် နေသောကြောင့် အတိတ်က ဆိုခဲ့သောစကားများကို ပြန်ပြောင်းသတိရရင်း မောင်တော်ကို မှန်ရွှေပြတင်းက စောင့်မျှော်နေရသည့် အကြောင်း သီကုံး ရေးဖွဲ့ထားသည်။

‘နာဂဆဒ္ဒန်’ ချီ ဘောလယ်သည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ကြုံတွေ့ခဲ့ရသော အဖြစ်အပျက်နှင့်အတူ ထင်ရှားလူသိများသော ဘောလယ် တစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါသည်။ ကနောင်မင်းသားတွင် သားတော် သမီးတော်များစွာ ရှိသည့်အနက် မြောက်ဆောင်တော်မိဖုရား ရှင်ကျေးမှ ဖွားမြင်သော စမ္ဗာယ်နဂိုရ် မင်းသမီးကို လွန်စွာမြတ်နိုးတော်မူလှသည်။ တစ်နေ့သော် လိမ်းတော်မူရန် စံပယ်ဆီ ယူခိုင်းရာမှ ဖန်ဘူးထဲတွင် အမှတ်မထင် ပါလာသော ပိုးဟပ်သေမှ စခဲ့သည်။ အချို့ကလည်း မလိုစိတ်ဖြင့် မင်းသမီးလေးကို မြှောက်ပင့်ပေးခဲ့၍ ကနောင်မင်းသား ကြွလာသောအခါ မင်းသမီးလေးက ငိုယိုလျှောက်တင်ခဲ့သည်။

ညနေချိန် ပွဲတော်တည်ရာ၌ ပွဲတော်လိုက်နေသော လှိုင်မင်းသမီးအား သုန်မှုန်လျက် မိန့်ခွန်းတော် မဟာဘဲ ရှိလေသည်။ လှိုင်မင်းသမီးလည်း ပွဲတော်အပြီး၌ နေရာမှ ရုတ်တရက် ဆောင့်အောင့်၍ ထွက်သွားသည်တွင် ရွှေဓားတော်ကိုင်စွဲပြီး ခုတ်ပိုင်းရန်ရွယ်ရာ အကြီးတော်များ ဝိုင်း၍ ဆွဲထားရသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်ကို တွေးမိတိုင်း လှိုင်မင်းသမီး ဝမ်းနည်းကာ ငိုပွဲဆင်ခဲ့ရသည်။ ထိုအဖြစ်အပျက်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ချက်ခြင်းပင် 'နာဂဆဒ္ဒန်' ချီ ဘောလယ်ကို ဖွဲ့နွဲ့ရေးသားပြီး ညအချိန်တွင် မောင်တော်၏ ရှေ့တော်မှောက်တွင် ဖတ်ကြားစေသည်။

နောက်တစ်နေ့တွင် အစိမ်းရောင် ဝတ်လဲတော်၊ အစိမ်းရောင် မြတဘတ်၊ စိမ်းရောင်အင်္ကျီ၊ ထဘီများ ဝတ်ဆင်ပြီး မြနားဒွှောင်း၊ မြလက်ဝတ်တော်တို့ ဆင်ယင်ကာ ဒေါင်းဒလိပ်ပန်းကို ပန်ဆင်ပြီး ကနောင်မင်းသားအား 'ဘုရားနှမတော် နန်းတော်သို့ ဝင်ပါတော့မည်ဘုရား' ဟု လျှောက်တင်ပြီး သားတော်နှင့်တကွ နန်းတော်သို့ ဝင်လေသည်။ မင်းတရားကြီးနှင့် မိဖုရားခေါင်ကြီးတို့က ချော့မော့တော်မူသော်လည်း မရသောကြောင့် ခွင့်ပြုတော်မူလိုက်ရသည်။

ထိုအချိန်မှစ၍ အိမ်ရှေ့မိဖုရားသည် ရွှေနန်းတော်သစ်တပ် အနောက်တံခါးအဝင် လက်ျာဘက်အိမ်တော်တွင် တစ်နှစ်ကျော်မျှ စံတော်မူသည်။ နောက်ဆုံး အိမ်ရှေ့မင်းက အမျက်တော်ပြေ၍ ပြန်ခေါ်သော်လည်း မရသောကြောင့် မြင်းစာရေးညီ မောင်မောင်ဘအား ဘောလယ်တစ်ပုဒ် ရေးခိုင်းသည်။ ထိုဘောလယ်တွင် ခုတ်သတ်ရန် ရည်ရွယ်၍ ဓားကိုင်ခြင်း မဟုတ်။ ရုတ်တရက် ယောင်မှားကိုင်ခဲ့ကြောင်း ဝေးနေ၍ ပူဆွေးရကြောင်း များဖြင့် အိမ်ရှေ့မိဖုရားထံ ဆက်စေသည်။ ထိုအခါမှ အိမ်ရှေ့မိဖုရား ပြန်လည် လိုက်ပါလာပြီး ရေးကထက် ကြင်နာစွာ စံတော်မူကြသည်။

ခံစားမှုမှပေါက်ဖွားလာသော ဤဘောလယ်နှစ်ပုဒ်သည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ စာပေသမိုင်းတွင် ဘဝနှင့်ယှဉ်၍ မှတ်တိုင်ထူနိုင်ခဲ့သော ဘောလယ်များဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။

၃။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို စာပေရှုထောင့်မှလေ့လာခြင်း

ဤစာတမ်းသည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို စာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားသော စာတမ်းဖြစ်ပါသည်။ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်မှာ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘဝနှင့်ယှဉ်တွဲ၍ ထင်ရှားလူသိများသော 'စိန်ခြူးကြာညောင်' ဘောလယ်နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' ဘောလယ်တို့ ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ လေ့လာတင်ပြရာတွင် စကားအသုံးအနှုန်း၊

အရေးအဖွဲ့၊ အသံဖွဲ့ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ တို့ကိုသာ လေ့လာတင်ပြသွားမည် ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၁။ စကားအသုံးအနှုန်း

ခံစားမှုကိုအခြေခံ၍ ရေးဖွဲ့ထားသော လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ် များသည် မြန်မာစာပေသမိုင်း၊ ဂီတသမိုင်းတွင် ထင်ရှားလှသည်။ အထူးသဖြင့် ချစ်မှုရေးရာနှင့် ပတ်သက်သော ခံစားမှု သောကများကို ဖော်ထုတ်တင်ပြရာတွင် ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့ခြင်း၊ စကားသုံး လှပပြေပြစ်ခြင်း စကားပရိယာယ် ကြွယ်ဝခြင်းဂုဏ် တို့နှင့် ပြည့်စုံသူ ဖြစ်ပါသည်။

စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် နန်းတွင်း၌ ကြီးပြင်းလာသူပီပီ စာဆို၏ ဘောလယ်များတွင် နန်းဆန်သည့် စကားသုံးများကို ထည့်သွင်းရေးဖွဲ့ထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင် 'ရေသွန်းတော်'၊ 'တစ်ကိုယ်တော်'၊ 'သစ္စာတော်'၊ 'မူဟန်တော်'၊ 'ပြုတော်' ဟူ၍လည်းကောင်း 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တွင် 'ရွှေကိုယ်တော်'၊ 'ဆုထူးတော်'၊ 'လက်သုံးတော်' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင် 'ရွှေကြက်'၊ 'ရွှေလက်'၊ 'ရွှေပြတင်း' ဟူ၍လည်းကောင်း၊ 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တွင် 'ရွှေကိုယ်တော်'၊ 'ရွှေသဲဆိုင်' ဟူ၍လည်းကောင်း ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ယင်းအဖွဲ့ များတွင် ထီးသံနန်းသံပါပါ တင်စားခေါ်ဝေါ်သော အသုံးများအဖြစ် 'တော်' ဟူသော စကားလုံး 'ရွှေ' ဟူသော စကားလုံးများကို ထပ်ခါထပ်ခါသုံးကာ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။ ဤသို့သုံးနှုန်းထားသည့်အတွက် နန်းဆန်ပြီး ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့မှုကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။ ထိုအသုံးများကြောင့် ကဗျာဟန်စာဟန်သည် နူးညံ့ပျော့ပျောင်းပြီး နွဲ့နွဲ့နှောင်းနှောင်း ရှိနေပါသည်။

'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တွင် စာဆိုသည် မောင်တော် ကနောင်မင်းသား ကိုပင် 'ရွှေကိုယ်တော်'၊ 'မောင်ဘုန်းကြွယ်'၊ 'သခင်'၊ 'ဘုန်းရှိသူ' ဟူ၍ အမျိုးမျိုး သုံးကာ တင်စား ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ယင်းအဖွဲ့အရ စကားပရိယာယ် ကြွယ်ဝသူ၊ ဝေါဟာရ ကျွမ်းကျင်ပိုင်နိုင်သူ ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ထိုမျှသာမက စာဆိုသည် စကားလုံးများ ဖွဲ့သီရာတွင် မြင်ယောင် ကြားယောင် လာအောင် ရွေးချယ်သုံးနှုန်းနိုင်သူလည်း ဖြစ်သည်။ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' ဘောလယ်တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်က မောင်တော် ကနောင်မင်းအား မှန်ရွှေပြူတင်းမှ စောင့်မျှော်ရင်း

တမ်းတပူဆွေးနေပုံကို 'မယ်ခုမျှော်' ဟူသောစကားကို သုံးထားသည်။ မယ်သည် ယခု မျှော်နေရပါသည်ဆိုသော သဘောကို ကျစ်လျစ်သော နာမ်အဖြစ်ပြောင်း၍ သိမ်မွေ့ပြီး ကရုဏာသက်စရာ ဝေါဟာရအဖြစ် တီထွင်သုံးစွဲထားသည်။ မောင်တော်နှင့် ပတ်သက်ပြီး ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်ကြောင်းများကို နဖူးပေါ်လက်တင်၍ စဉ်းစားခန်းဝင်နေပုံကို 'ဖူးရွှေလက်တင်' ဟု သုံးထားသည်။ နဖူးပေါ် ရွှေလက်တင်သည်ဟု ရေးဖွဲ့ရာတွင် ရှေ့စကားအဖွဲ့ 'န' ကို ဖြုတ်၍ စကားလုံး သွေဖည်သုံးစွဲထားသည်မှာ နှစ်သက်ဖွယ် ဖြစ်သည်။ 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တွင်လည်း မောင်တော် ကနောင်မင်းသား၏ ရက်စက်သော အပြုအမူကို 'ပိုင်းသတ်မည်ရွယ်' ဟူသော စကားလုံးဖြင့် ရေးဖွဲ့ထားရာ မောင်တော်၏ ရာဇဟန်နှင့် ပြုမူလိုက်သော အမူအရာ သရုပ်ပေါ်စေသည်။

ဤသို့ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များသည် ရင်တွင်းခံစားချက်များကို ဖော်ထုတ်ပြနိုင်သည့်အပြင် သိမ်မွေ့ပြီး နန်းဆန်သည့် အသုံးများဖြင့်လည်း စာဖတ်သူ ရင်ကို ရိုက်ခတ်လာအောင် ပို့ပေးနိုင်စွမ်းရှိကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၃၊ ၂။ စကားလုံး သွေဖည်ခြင်း

ဘောလယ်စာပေသည် သီချင်းကဗျာ အမျိုးအစား ဖြစ်သည့်အလျောက် စာဆိုအခွင့်ထူးများကို သုံး၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ စာဆိုအခွင့်ထူးကို ရယူ၍ သုံးရိုးသုံးစဉ်နှင့်ကွဲပြားသော၊ ထူးခြားဆန်းသစ်သော စကားသုံး သွေဖည်ခြင်းများ ဖန်တီးတီထွင်ကြသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များတွင်လည်း စာဆို့ အခွင့်ထူးကို ရယူပြီး အစီအစဉ်ပြောင်း ရေးဖွဲ့ခြင်း၊ ကာရန်ငဲ့ခြင်း၊ စကားလုံး ကြားထိုးခြင်း၊ အစသံ၊ အလယ်သံ၊ အဆုံးသံများ ဖျောက်၍ သုံးခြင်းဖြင့် ရေးဖွဲ့ ထားသည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

'စိန်ခြူးကြာညောင်' ချီ ဘောလယ်တွင် စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် အိမ်ရှေ့စံ မောင်တော် ကနောင်မင်းသား ကြွမလာသောကြောင့် သံသယစိတ်များဖြင့် အတွေးပွားရသည်။ မောင်တော်နှင့် ပတ်သက်သည့် ရှေးဟောင်းနှောင်းဖြစ်များကို နဖူးပေါ်လက်တင်၍ အတွေးနယ်ချဲ့သည့်အကြောင်း ရေးဖွဲ့ရာတွင်–

"ထွေရာစိတ်ကူးပါလို့ ဖူးရွှေလက်တင် ဖြစ်ရေးကုန်စင်
ဘဝင်တုန်ဆွေးတယ်လေး၊ တွေးကြံလိုက်ရင်"[၁]

[၁] နိုင်ငံတော်မှု၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ယင်းတွင် 'ရှေးဖြစ်'ကို 'ဖြစ်ရှေး' ဟူ၍ ရှေ့နောက် နေရာပြောင်း၍ စကားလုံးသွေဖည်သုံးထားသဖြင့် တစ်မျိုးဆန်း တစ်မျိုးလှနေသည်။ ထို့ပြင် နဖူးပေါ်လက်တင်၍ တွေးတောသည်ကို 'န' ကို မြုပ်၍ 'ဖူးရွှေလက်တင်' ဟု သုံးထားသောကြောင့်လည်း ထီးဆန် နန်းဆန်သွားသယောင် တွေးထင်မိပါသည်။

'နာဂဆဒ္ဒန်'ချီ ဘောလယ်တွင်လည်း စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်သည် မောင်တော် ကနောင်မင်းသားအပေါ် မေတ္တာစိတ် ကြီးမားသူ ဖြစ်သည်။ မိမိချစ်ရသူက ဓားဖြင့် ရွယ်သည့် ဖြစ်ရပ်ကိုတွေးရင်း အသည်းကြွေလုမတတ် နာကျင်စွာ ခံစားခဲ့ရသူ ဖြစ်သည်။ သို့အတွက်ကြောင့် မောင်တော် အလိုရှိပါက မိမိအသက်ကို ဆယ်ခါပြန် နှင်းအပ်မည့်သူ ဖြစ်ကြောင်း 'ဆယ်ပြန်သက်ကိုလေး၊ နှင်းဆက်တော့နိုင်' ဟူသော အဖွဲ့တွင် 'ဆယ်သက်ပြန်' ကို 'ဆယ်ပြန်သက်' ဟု သွေဖည် ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ထိုသို့ စကားသုံး သွေဖည် ရေးဖွဲ့ခြင်းကြောင့် ကျစ်လျစ်ပြီး ဆန်းသစ်စေသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင် စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်က မောင်တော် ကနောင်မင်းသားအပေါ် ချစ်မေတ္တာပိုခဲ့သော်လည်း မောင်တော် ကနောင်မင်းကမူ စိမ်းကားသည်မှာ တစ်ပြင်လုံး ပိတ်ပိတ်ပိန်းအောင် စိမ်းကားလှသည်။ အကြင်နာများ အချစ်ရိပ် အချစ်ယောင်များ ပျောက်ကွယ် စိမ်းကား နေသည်ဟု ထင်မိပုံကို–

> "ခုများမှာ သူတဉာဏ်နှင့် မူဟန်တော်ခြား၊ ပြုတော်မူအားသူမို့၊
> မျက်ထားသုန်သုန်၊ မသိပြင်ပြင် အလျင်သူစိမ်းတယ်လေး
> ပိန်းပိတ်လို့မှုန်"[၁]

ဟု 'စိမ်း' နှင့် 'ပိန်း' ကို ကာရန်ငဲ့၍ 'ပိတ်ပိတ်ပိန်း' ဟူသော အသုံးကို 'ပိန်းပိတ်' ဟု ရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။ ပိန်းပိတ်သည် အရပ်သုံး စကားဆန်သည်။ အရပ်သုံးဟန်သဘောစကားကြောင့် မောင်တော်၏ အမုန်းနှင့်စိမ်းကားခြင်းတို့ သရုပ်ပေါ်လာပါသည်။

ထို့အတူ 'နာဂဆဒ္ဒန်' ချီ ဘောလယ်တွင်လည်း မိခင်ဖြစ်သူက အချစ်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ အကြိမ်ကြိမ် သတိပေးခဲ့သော်လည်း စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ စိတ်ထဲတွင် ချစ်သူကို ရိုးမြေကျပေါင်းရန် ရည်ရွယ်ခဲ့ပါသည်။ လူကြီးသူမများ သတိပေးသကဲ့သို့ ဖြစ်လာမှ သိခဲ့ရကြောင်းကို ထိုအချိန်က ခေတ်စားနေသော စကားလိမ်အသုံးများဖြင့်–

[၁] နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

"ရှေးသူဟောင်းငယ်တို့၊ ထုံးသက်သေ၊ နိမှသောင်၊ နောင်မှ
သိမယ်လေး၊ ထုံးရှိလျက်ပေ"[၁]

ဟူ၍ စကားလုံး ရှေ့နောက်ပြောင်း၍ သွေဖည်ထားရာ ဆိုရိုးပမာ အသုံးတွင်ကျယ် လာသည်။

ထိုမျှသာမက တစ်ခါတစ်ရံ ရှေ့စကားသံများဖျောက်၍လည်း ရေးဖွဲ့ထား သည်ကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင်–

"နတ်ဒေဝီ၊ ဖြားသော်လဲ၊ တစ်ပါးမသွေ"[၂]

"မတ်ခြွေရွှေ၊ ဝန်းပါလို့၊ ရေသွန်းတော်ခံ"[၃]

"ထွေရာစိတ်ကူးပါလို့၊ ဖူးရွှေလက်တင်"[၄]

အထက်ပါအဖွဲ့များတွင် 'ဖြားယောင်း'ကို အဆုံးသံဖျောက်၍ 'ဖြား' ဟု သုံးထားသည်။ 'မတ်ခြွေရွှေ' နှင့် 'ဖူးရွှေလက်တင်' တို့တွင် 'မှူးမတ်' ကို အစသံ ဖျောက်၍ 'မတ်' ဟု လည်းကောင်း၊ စကားလုံး သွေဖည်ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် ကနွဲ့ကလျှဟန် ပေါ်လွင်နေသည်။ ခံစားရမှုများကို ဖွဲ့ကာနွဲ့ကာ သနားစရာ ပြောနေသည့်ဟန် ပေါ်၍ ကရုဏာသက်စရာ၊ နှစ်သက်စရာ ကောင်းသည်။ စကားသုံးများ နူးညံ့သည့်အတွက် အလိုလို နန်းဆန်နေသည်။ ဤကဲ့သို့ တောနယ်မှ တေးကဗျာများကို စာဆိုအခွင့်ထူး အပြည့်အဝသုံး၍ မွမ်းမံခြယ်သမှုကြောင့် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် ဘောလယ်စာပေကို တွဲပြီးမြင်နိုင်လောက်အောင် ထင်ရှားခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပေသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဆရာကြီး ဦးမြင့်ကြည်က–

"လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ကား ဘောလယ်သီချင်း၏ မွေးစားမိခင်လည်း ဟုတ်ပါ၏။ ရွှေတုံးအရိုင်းကလေးကို နော်ဇာကုံး ဖြစ်အောင် လုပ်ပေးသည့် လက်တတ် ရွှေပန်းထိမ်ဆရာလည်း ဖြစ်ပါသည်။ တော်ဝင်ပန်းလေးကို တော်ဝင်ပန်းကုံးဖြစ်အောင် ခြယ်လှယ် သီကုံးတတ်သည့် ပန်းတော်ဆက်လည်း မှန်ပါ၏။"[၅]

---

[၁] ပြုံးချို၊ ဦး၊ ၁၉၅၄။ ၁၈၂။
[၂] နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၃] နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၄] နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၅] မြင့်ကြည်၊ ဦး၊ ၂၀၁၁၊ ၂၁၁။

ဟု မှတ်ချက်ချခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

၃၊ ၃။ ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံး

ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံး ဆိုသည်မှာ ပဒ (ပုဒ်)နှင့် ပူရဏ (ပြည့်စေသော)ကို ပေါင်းထားခြင်းဖြစ်ပြီး ပုဒ်ကိုဖြည့်ပေးသော ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးဟု အနက်ရပါသည်။ မြန်မာအဘိဓာန် အကျဉ်းချုပ် အတွဲ(၃)တွင်–

"ဝါကျတွင် အဓိပ္ပာယ်အထူး တိုးပြည့်စေခြင်း၊ ပြောင်းလဲစေခြင်း
မရှိဘဲ ပုဒ်ပြည့်စေရုံမျှ ထည့်သွင်းထားသော အဖြည့်ခံပုဒ်မျိုး"[၁]

ဟု ဖွင့်ထားပါသည်။ အနက်ထူး မရှိသော်လည်း အနက်ကို လေးနက်စေသော ပဒပူရဏနှင့် အနက် မပြောင်းလဲစေသော ပဒပူရဏပုဒ် ဟူ၍ ရှိသည်။

ကဗျာ၊ လင်္ကာသီချင်းများတွင် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများ သုံးလေ့ ရှိသည်။ သီချင်းဘက်နွယ်သော ဘောလယ်စာပေများတွင်လည်း ကြိုးသီချင်း၊ ယိုးဒယားသီချင်း များနည်းတူ ပုဒ်ဖြည့်ပေးခြင်းအားဖြင့် ပြေပြစ်ပြီး ဖတ်ရ ဆိုရ လွယ်ကူစေသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များတွင်လည်း အနက်ထူးမရှိသော်လည်း အနက်ကို လေးနက်စေသော ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများ သုံးထားကြောင့် လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင်–

"စိန်ခြူးကြာညောင်၊ လရောင်လင်းပါလို့ မှန်ရွှေပြူတင်းငယ်က"
"ထွေရာစိတ်ကူးပါလို့ ဖူးရွှေလက်တင်"
"ကြော့ကြော့ဆုံးကို နောင်ကြင်ငဲ့ သည်သက်တွင်ပဲ"
"သစ္စာတော် စူးပါစေ့၊ ဆိုဦးကပင်"

'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တွင်–

"နာဂဆဒ္ဒန် ဆဒ္ဒန်၊ သန္ဓေမှန်နှစ်ပေပ"
"မြတ်စိန္တေ ဦးမှာလ၊ ဆုထူးတော်ပိုင်"
"ဘုန်းမတန်ဘဲငယ်နှင့်၊ ဟိုရှေးငယ် တမူနှင့်"
"မာလာရုံ တွင်းမှာလ၊ ဟိုရှေးငယ် တမူနှင့်"
"ဆိုဆိုပေ သားငယ်နှင့် မယ် နားမထောင်"

[၁] မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်၊ အတွဲ(၃)၊ ၁၉၇၉၊ ၄။

"ရိုးပြာမြေ တိုင်အောင်ပ၊ ကြံရွယ်အောင်"
"ရှေးရှေးသူတော်ကောင်းငယ်တို့"

အထက်ပါ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်တွင် 'ပါ'၊ 'ငယ်'၊ 'ပဲ'၊ 'ပင်'၊ 'ပ'၊ 'လ'၊ 'မို့' စသော ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများ သုံးထားသည်။ ယင်းတို့အနက် 'ပါ'၊ 'ငယ်'၊ 'ပ'၊ 'လ' စသည့် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများကို အသုံးများကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ 'ငယ်' နှင့် 'ပါ' ဟူသော ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများ သုံးထားခြင်းဖြင့် သိမ်မွေ့ညင်သာသည့်သဘော၊ ယဉ်ကျေးသိမ်မွေ့သည့်သဘောကို ပေါ်စေသည်။ ထို့ပြင် ထိုပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများ အရလည်း အားငယ်သည့် လေသံကို ထင်ရှားစေသည်။ ထို့အတူ 'လ' နှင့် 'ပ' ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများမှာမူ ရပ်၍၊ ဖြတ်၍ ရွတ်ဆိုသည့် သဘောကို ပေါ်စေပါသည်။ ပဲ၊ ပင်၊ ပ၊ လ စသော ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများမှာ အသံခေတ္တရပ်နားရန် သုံးသည်ဟု ယူဆရပါသည်။ ထိုပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများကြောင့် အသံသွား၊ အသံလာ ဖြည့်ညှင်း သာယာစေသည်။ အချို့ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများသည် အနက်ကိုလည်း အထောက်အကူ ပြုနိုင်သည်။ ငယ်၊ ပါ ဆိုသည့် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများမှာ အသံကိုထောက်၍ ထည့်ဖွဲ့ခြင်း ဖြစ်သော်လည်း အားငယ်နေသည့် ခံစားမှု၊ ယဉ်ကျေးဖွယ် ခံစားမှုများကို ပေါ်လွင်စေပါသည်။

ဤသို့ သူ့နေရာနှင့်သူ လိုက်ဖက်အောင် ပုဒ်ဖြည့်စကားလုံးများ ထည့်သွင်း ပေးခြင်းဖြင့် ဆိုလိုသည့် အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ပိုမိုလေးနက်စေသည့်အပြင် အသံကို ပြေပြစ်အောင် ပံ့ပိုးရေးဖွဲ့ထားသည်ကို တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၄။ နရီစည်းဝါး

စကားပြောရာတွင် အသံအနိမ့်အမြင့်၊ နရီစည်းဝါးကျကျ ပြောသော စကားများမှာ နားအာရုံကို ဆွဲဆောင်နိုင်စွမ်းရှိသကဲ့သို့ စာရေးရာတွင်လည်း နရီစည်းဝါး ကျနမှုသည် အရေးပါလှသည်။ မောင်ခင်မင်(ဓနုဖြူ)က–

> "နရီစည်းဝါးသဘော ဆိုသည်မှာ ရေးသူ၏ အဆိုအမိန့်တွင် အသံကိုရော၊ အနက်ကိုရော ချီ၍၊ ချ၍၊ တက်၍၊ သက်၍ စီစဉ်တတ်သော သဘောကို ယေဘုယျအားဖြင့် ဆိုလိုပါသည်။"[၁]

ဟု ဆိုခဲ့ပါသည်။ စင်စစ် နရီစည်းဝါးသည် မြန်မာ့ဂီတသုံး ဝေါဟာရ ဖြစ်သည်။ အသံအနိမ့်အမြင့်ကို တစ်လှည့်စီ ပိုင်းခြားသည့် သဘောချင်းတူသည့်အတွက်

[၁] ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)၊ ၂၀၁၁၊ ၅၄။

နရီစည်းဝါး ဟူသော ဂီတသုံးဝေါဟာရကို စာပေသုံးဝေါဟာရအဖြစ် အဓိပ္ပာယ်ချဲ့ထွင် သုံးလာခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ဘောလယ်သည် တေးသီချင်းဘက်နွယ်သော စာပေဖြစ်သည့်အလျောက် ဂီတနှင့် တွဲဖက်ဆိုနိုင်သကဲ့သို့ စည်းလွတ်ဝါးလွတ်လည်း ဆိုနိုင်သည်။ ထို့ကြောင့် ဘောလယ်စာပေသည် စည်းကမ်းမများသော်လည်း စည်းဝါးကျနသော အဖွဲ့များ ကြောင့်ပင် ရွတ်ဖတ်သူကို ပြေပြစ်အောင် စွမ်းဆောင်နိုင်စွမ်း ရှိပေသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' ချီ ဘောလယ်တို့တွင်လည်း သံလွင်သံလေးများ တစ်လှည့်စီသုံး၍ နရီစည်းဝါး ပိုင်နိုင် ကျွမ်းကျင်စွာ ရေးဖွဲ့ထားသည်။

'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင်–

"စိန်ခြူးကြာညောင်၊ လရောင်လင်းပါလို့၊ မှန်ရွှေပြတင်းငယ်က၊
မယ်ခုမျှော်၊ သုံးချက်စည်တော်၊ ရိုက်ဆော်ညင်းတယ် လင်းရွှေကြက်ဆော်"[၁]

ဟူသော အဖွဲ့တွင် 'ညောင်– ရောင် (သံလွင်)' ကို 'လင်း–တင်း (သံလေး)' ဖြင့် ကာရန်ယူထားသကဲ့သို့ 'မျှော်–တော် (သံလွင်)' နှင့် 'ညင်း–လင်း (သံလေး)' တို့ကို တစ်လှည့်စီ ကာရန်ယူထားသည့်အတွက် အသံအနိမ့်အမြင့်၊ အချီအချတို့မှာ အချိုး ကျကျ ပေါ်လွင်လာကြောင်း တွေ့ရပါသည်။

ထိုသို့ အသံအနိမ့်အမြင့်သဘောနှင့်အတူ 'စိန်ခြူးကြာညောင်'၊ 'မှန်ရွှေပြတင်း' စသည့် စကားလုံးများကလည်း နေရာဒေသနောက်ခံကို ပုံပေါ်လာအောင် တွဲစပ် ရေးထားပုံမှာလည်း လိုက်ဖက်လှသည်။ ထိုမျှသာမက 'သုံးချက်စည်တော်၊ ရိုက်ဆော် ညင်းတယ် လင်းရွှေကြက်ဆော်' ဟူသော အဖွဲ့များဖြင့်လည်း အကောင်အထည်ပြ စကားလုံးများသုံး၍ အနက်ကို ပေါ်လွင်စေသည်။ အသံနှင့်အနက် တွဲစပ်၍ မြင်သာအောင် ရေးဖွဲ့ထားသည့်အတွက် လေသာပြတင်းမှ မောင်တော် ကနောင် မင်းသားအား မျှော်နေပုံကို စာဖတ်သူတို့၏ စိတ်မျက်စိတွင် မြင်ယောင်လာစေ ပါသည်။

ထို့အတူ 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တွင်လည်း–

---

[၁] နိုင်ငံတော်မှူး၊ ၁၉၈၆၊ ၁၂၀။

> "တကယ်ပင် မုန်းတော့မှာလား၊ မောင်ဖုန်းကြွယ်၊ ရှောင်လွှဲငယ်
> သွေ့ဖယ်လို့၊ မတွယ်တာဘဲ မယ့်ရင်ထဲမှာလ ရွှေသဲဆိုင်
> ကျွမ်းလုကြွေယိုင်"[၁]

ဟူသော အဖွဲ့တွင်လည်း 'မုန်း–ဖုန်း (သံလေး)'၊ 'ငယ်–ဖယ် (သံလွင်)'၊ 'ထဲ–သဲ (သံလေး)' တို့ကို သံလွင်တစ်လှည့် သံလေးတစ်လှည့် ကာရန်ယူထားသောကြောင့် စည်းဝါးကျနပြေပြစ်လှသည်။ ထို့ပြင် 'တကယ် မုန်းတော့မှာလား' ဟူသော အမေးစကားများ 'မောင်ဖုန်းကြွယ်' ဟူသော တိုက်ရိုက်ပြောစကားများဖြင့် စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ မချင့်မရဲမေးဟန်လေးမှာလည်း ကြားယောင်လာစေပါသည်။

ဘောလယ်စာပေများသည် အခြားသော သီချင်းများကဲ့သို့ အလွှဲအပြောင်းများ တစ်ပိုဒ်မှ စတည်၍ နောက်စာပိုဒ်များတွင်လည်း အသွားအလာ အနေအထား တစ်သံတည်းဖြစ်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၃၊ ၅။ ကာရန်

စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များအနက် 'စိန်ခြူးကြာညောင်' နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' ဘောလယ်နှစ်ပိုဒ်တွင်သာ အဆုံးသတ်သဖြင့် တွေ့ရသည်။ ဤဘောလယ် နှစ်ပိုဒ်တွင် ကာရန်ယူပုံမှာ ပုံစံဖော်လောက်အောင် မှန်ကန်ညီညွတ်နေကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များသည် ကာရန်ညီ၍ နားဝင်ချို နှစ်သက်မှုကို ဖြစ်စေပါသည်။ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင်–

> "ထွေရာစိတ်ကူးပါလို့၊ ဖူးရွှေလက်တင်၊ ဖြစ်ရှေးကုန်စင် ဘဝင်
> တုန်လေးတယ် တွေးကြံလိုက်ယင်"[၂]

> "နတ်ဒေဝီဖြားသော်လည်း တစ်ပါးမသွေ ရှစ်ပြဟ္မာခြွေပါလို့
> အောင်ဇေယျာညွှန်း မတ်ခြွေရွှေဝန်းပါလို့ ရေသွန်းတော်ခံ"[၃]

အထက်ပါအဖွဲ့တို့တွင် ကာရန်ယူထားပုံမှာ တစ်ပိုဒ်နှင့်တစ်ပိုဒ် ပုံစံကျနသည့် အပြင် ကာရန်တူများကို နီးနီးကပ်ကပ် ချိတ်၍ယူထားသည်။

---

[၁] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၂] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၃] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

ပထမအဖွဲ့တွင် ‘ကူး’နှင့်‘ဖူး’၊ ‘တင်’နှင့်‘စင်’၊ ‘ကုန်’နှင့်‘တုန်’၊ ‘ဆွေး’နှင့်‘တွေး’ တို့ကို သရချင်းတူ ဗျည်းချင်းကွဲသော ကာရန်ချင်း ချိတ်ယူထားသကဲ့သို့ ဒုတိယအဖွဲ့တွင်လည်း ‘ဖြား’နှင့်‘ပါး’၊ ‘သွေ’နှင့်‘ခြွေ’၊ ‘ပါ’နှင့်‘ယျာ’၊ ‘ညွန်း’နှင့်‘ဝန်း’ တို့ကိုလည်း သရချင်းတူ ဗျည်းချင်းကွဲသော ပုံစံတူကာရန်များ ယူထားသည်ကို တွေ့ရသည်။

ထိုသို့ ကာရန်ချိတ်ယူရာတွင် ကာရန်အားလုံး၏ ရှေ့နေရာမှာချည်းယူ၍ ချိတ်ဆက်ထားသည်ကို တွေ့ရသည်။ ပထမအဖွဲ့တွင် ‘ကူး’နှင့်‘ဖူး’ ကာရန်ရှေ့တွင် ‘တင်’ ကာရန်ယူပြီး နောက်ကာရန် ‘စင်’ နှင့် ချိတ်ဆက်ယူထားသည်။ ထို့အတူ ‘ကုန်’ နှင့် ‘တုန်’ ကာရန်ရှေ့တွင် ‘လေး’ ကာရန်ယူ၍ နောက်ကာရန် ‘တွေး’ ဖြင့် ချိတ်ဆက်ယူထားသည်။

‘နာဂဆဒ္ဒန်’ အစချီ ဘောလယ်တွင်လည်း–

“ရွှေကိုယ်တော်ဘုန်းမှာလ၊ လက်သုံးတော်မှန်၊ မခြွင်းချုန်ပါနှင့်၊
ရာသက်ပန်ပေါင်း မြတ်ဉာဏ်ယူလောင်းပါလို့ ဆုတောင်းပါတယ်”[၁]

“မြတ်စိန္တေဦးမှာလ၊ ဆုထူးတော်ပိုင်၊ မယိမ်းယိုင်အောင်လို့၊
ကြံ့ပါကတဲ၊ ဖုန်းမတန်ပဲငယ်နှင့် ကံလဲမကူ”[၂]

အထက်ပါ အဖွဲ့များတွင်လည်း သရချင်းတူ ဗျည်းချင်းကွဲများကို ကာရန်ချိတ်၍ ရေးဖွဲ့ထားသည်။ ပထမအဖွဲ့တွင် ‘ဘုန်း’နှင့်‘သုံး’၊ ‘မှန်’နှင့်‘ချုန်’၊ ‘ပါ’နှင့်‘ရာ’၊ ‘ပေါင်း’ နှင့်‘လောင်း’၊ ‘တောင်း’ ဟူ၍ ကာရန်ချိတ်ယူထားသကဲ့သို့ ဒုတိယအဖွဲ့တွင်လည်း ‘ဦး’နှင့်‘ထူး’၊ ‘ပိုင်’နှင့်‘ယိုင်’၊ ‘ကြံ့’နှင့်‘ဖန်’၊ ‘တန်’ ဟူ၍ ကာရန်ချိတ်ယူထားသည်။ တစ်ခါတစ်ရံ ကာရန်များကို ချိတ်ပြီး ဆက်မယူဘဲ သီချင်းကြီးများ၏ ကာရန်ယူသည့် နည်းအတိုင်း ကာရန်သစ်များ နောက်ထပ်ယူ၍လည်း ရေးဖွဲ့လေ့ရှိသည်။ ဒုတိယအဖွဲ့တွင် ‘ဦး’နှင့်‘ထူး’၊ ‘ပိုင်’နှင့်‘ယိုင်’ တို့ကို ကာရန်ချိတ်ယူထားသော်လည်း နောက်ကာရန်ကိုမူ ဆက်မချိတ်ဘဲ ‘ကြံ့’၊ ‘တန်’ ဟူသော ကာရန်သစ်ဖြင့် ပြန်ယူထားသည်။ ယင်းအဖွဲ့များတွင်လည်း သံလွင်၊ သံလေးတို့ကို ပုံစံတူ ကာရန်ချိတ်ယူရာတွင် ကာရန်အားလုံး၏ ရှေ့မှာချည်းယူ၍ ချိတ်ဆက်ထားသည်။ မည်သို့ပင်ဖြစ်စေ ဤဘောလယ်နှစ်ပိုဒ်၏ ကာရန်ယူပုံမှာ ပုံစံကျန မှန်ကန်ညီညွတ်နေကြောင်း တွေ့ရသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း ဆရာကြီး ဦးမြင့်ကြည်က–

---

[၁] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၂] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၈၂။

> 'စိန်ခြူးကြာညောင်' နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' နှစ်ပုဒ်တွင်သာ အဆုံးသတ်သဖြန်ကို တွေ့ရသည်။ ဤဘောလယ်နှစ်ပုဒ်တွင် ကာရန်ယူပုံမှာ ပုံစံဖော်နိုင်လောက်အောင် မှန်ကန်ညီညွတ်နေသည့်အပြင် သဖြန်ဖြင့် မွမ်းမံ အနားကွပ်ထားလိုက်သဖြင့် အင်္ဂါစုံလင် ထည်ဝါသွားလေတော့သည်။ ထို့ကြောင့် 'စိန်ခြူးကြာညောင်'နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' တို့မှာ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ နောက်ဆုံး ဘောလယ်နှစ်ပုဒ် ဖြစ်စရာ ရှိပါသည်။"[၁]

ဟူ၍ သုံးသပ်ပြထားခြင်း ဖြစ်ပေသည်။

၃၊ ၆။ ဂုဏ်၊ အလင်္ကာ၊ ရသ

၃၊ ၆၊ ၁။ ဂုဏ်

'ဂုဏ်' ဟူသော ဝေါဟာရသည် ပါဠိ 'ဂုဏ' မှ ဆင်းသက်လာပြီး ကျေးဇူးတရား ကောင်းသော အရည်အချင်းဟူ၍ အနက်ရသည်။ ဂုဏ်ကို သဒ္ဒါလင်္ကာရဟု ခေါ်သည်။ သဒ္ဒါလင်္ကာရကို 'စကားတန်ဆာ' ဟု မြန်မာမှုပြုကြသော်လည်း သဒ္ဒသည် အသံမဟုတ် စကားလုံး(သဒ္ဒါ)ကို ဆိုလိုသည်။ စာပေရေးဖွဲ့ရာတွင် စကားကို နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် တန်ဆာဆင်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

စကားတန်ဆာဟု ခေါ်သော (သဒ္ဒါလင်္ကာရ) ဂုဏ်(၁၀)ပါး ရှိသည်။ ယင်းတို့မှာ ပသာဒဂုဏ်၊ ဩဇဂုဏ်၊ ကန္တိဂုဏ်၊ အတ္ထဗျတ္တိဂုဏ်၊ မဓုရတာဂုဏ်၊ သမာတာဂုဏ်၊ သုခုမာလတာဂုဏ်၊ သိလေသဂုဏ်၊ ဥဒါရတာဂုဏ်နှင့် သမာဓိဂုဏ်တို့ ဖြစ်သည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တို့တွင် ခက်ခဲနက်နဲသော စကားမပါဘဲ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကို ရှင်းအောင် ရေးဖွဲ့ထားသော ပသာဒဂုဏ်နှင့် ကာရန်တူ၊ အသတ်တူ စကားလုံးတို့နှင့် စပ်ဆိုထားသော မဓုရတာဂုဏ်မြောက်သည့် အဖွဲ့များကို အများဆုံး တွေ့ရသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီသော ဘောလယ်တွင် စာဆိုသည် အဆောင်တော် ကြွမြန်းမလာသော မောင်တော် ကနောင်မင်းသားကို လေသာပြတင်းမှ မျှော်နေသည့်အကြောင်းကို–

[၁] မြင့်ကြည်၊ ဦး၊ ၂၀၁၁၊ ၂၃။

"စိန်ခြူးကြာညောင်၊ လရောင်လင်းပါလို့၊ မှန်ရွှေပြတင်းငယ်က၊
မယ်ခုမျှော်၊ သုံးချက်စည်တော်၊ ရိုက်ဆော်ညှင်းတယ်၊ လင်းရွှေကြက်ဆော်"[၁]

ဟူ၍ ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့သည် ပုဒ်ချင်း အဆက်အစပ်ရှင်းလင်းမှု အနက်သိလွယ်မှုတို့နှင့် ကိုက်ညီနေသောကြောင့် ပသာဒဂုဏ်မြောက်သော အရေးအဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

ထို့ပြင် 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီသော ဘောလယ်တွင် ကနောင်မင်းသည် စာဆိုအပေါ် မိမိ၏ချစ်မေတ္တာကို သစ္စာထား၍ ကျိန်ဆိုခဲ့ဟန် တူပါသည်။ စာဆိုမှလွဲ၍ ချစ်ရမည့်သူ မရှိပါ။ သစ္စာဖျက်ခဲ့လျှင် ကျမ်းသစ္စာစူးပါ့စေဟု ဆိုခဲ့ကြောင်း–

"သစ္စာတော်စူးပါစေ့၊ ဆိုဦးကပင်၊ ကြော့ကြော့ဆုံးကို မောင်ကြင်ငဲ့၊
သည်သက်တွင်ဘဲ၊ နောင်မသွေလွဲပါဘု ယုံတော့မေ"[၂]

ဟူ၍ ဖွဲ့ဆိုထားသည်။ ဤအဖွဲ့သည်လည်း ကာရန်တူ၊ အသတ်တူ မတြာတူချင်း နီးနီးကပ်ကပ် ဖွဲ့ဆိုထားသောကြောင့် မဓုရတာဂုဏ်မြောက်သောအဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်သည်။ ထို့မျှသာမက 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင် စာဆိုမှလွဲ၍ ချစ်ရမည့်သူ မရှိပါကြောင်း နတ်ဒေဝီများ ဖြားယောင်းတောင်မှ သစ္စာမပျက်ကြောင်း ဆိုခဲ့သည်။ မောင်တော် အထွတ်အထိပ်ရောက်သောတစ်နေ့တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်ကို ဗြဟ္မာမျိုးနွယ်ဝင် ပုဏ္ဏားရှစ်ယောက် ဝန်းရံပြီး တောင်ညာစံမိဖုရားအဖြစ် ဘိသိက်ခံကာ မှူးမတ်ပေါင်း လက်ဆယ်ချောင်းဖြင့် ခညောင်းရှိခိုးခံရမည် ဖြစ်ကြောင်းကို–

"နတ်ဒေဝီဖြားသော်လဲ၊ တစ်ပါးမသွေ၊ ရှစ်ဗြဟ္မာခြွေပါလို့
အောင်ဇေယျာညွှန်း မတ်ခြွေရွှေဝန်းပါလို့ ရေသွန်းတော်ခံ"[၃]

ဟု ဖွဲ့ဆိုထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့တွင်လည်း အနက်ကို လွယ်ကူရှင်းလင်းစွာ ဖွဲ့ဆိုထားသောကြောင့် အတ္ထဗျတ္တိဂုဏ်မြောက်သောအဖွဲ့ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ အမျက်ပြေဘောလယ်တွင် မောင်တော် ကနောင်မင်းသားသည် စာဆိုအပေါ် စိမ်းကားရက်စက်စွာ ရှောင်ဖယ်နေသောကြောင့် အသည်းကြွမ်းလုမတတ် ခံစားနေရပါသည်။ မိမိအနေဖြင့် မောင်တော်အတွက်ဆိုလျှင် ဤတစ်သက်သာမက နောင်ဆယ်သက်ပင် ပေးဆပ်နိုင်မည် ဖြစ်ကြောင်း–

---

[၁] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၂] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။
[၃] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

> “တကယ်ပင်မုန်းတော့မှာလား၊ မောင်ဖုန်းကြွယ်၊ ရှောင်လွဲငယ်
> သွေဖယ်လို့ မတွယ်တာဘဲ၊ မယ်ရင်ထဲမှာလ၊ ရွှေသဲခိုင် ကြွမ်းလု
> ကြွေယိုင်အို့ ဆယ်ပြန်သက်ကိုလေး နှင်းဆက်တော့နိုင်”[၁]

ဟု ဖွဲ့ထားပါသည်။ ဤအဖွဲ့တွင် စာဆိုက မိမိ၏မေတ္တာကို သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ဖွဲ့ဆိုပြထားသောကြောင့် သုခုမာလတာဂုဏ်မြောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ‘စိန်ခြူးကြာညောင်’ အစချီ ဘောလယ်နှင့် ‘နာဂဆဒ္ဒန်’ ဘောလယ်တို့တွင် ပသာဒဂုဏ် မြောက်သောအဖွဲ့၊ မဓုရတာဂုဏ် မြောက်သောအဖွဲ့၊ သုခုမာလတာဂုဏ် မြောက်သောအဖွဲ့နှင့် အတ္တဗျတ္တိဂုဏ် မြောက်သောအဖွဲ့များကို တွေ့ရပါသည်။

၃၊ ၆၊ ၂။ အလင်္ကာ

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များသည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ခံစားချက်များကို အရိုးခံအတိုင်း ဖွဲ့ဆိုပြထားသော ဘောလယ်များ ဖြစ်သည့်အလျောက် အလင်္ကာများနှင့် ခြယ်သမှု နည်းသည်ဟု ဆိုနိုင်ပါသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ‘စိန်ခြူးကြာညောင်’ အစချီသော ဘောလယ်တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အား မောင်တော် ကနောင်မင်းသားက အထွတ်အထိပ် ရောက်သော တစ်နေ့တွင် ဗြဟ္မာအနွယ်ဝင် ပုဏ္ဏားရှစ်ယောက်နှင့်ဝန်းရံပြီး လူအများရှေ့ ရွှေလက်တွဲကာ တောင်ညာစံမိဖုရားအဖြစ် ဘိသိတ်ခံမည်ဖြစ်ကြောင်း ပြောခဲ့ပုံကို–

> “ရှစ်ဗြဟ္မာ ခြွေပါလို့၊ အောင်ဇေယျာညွှန်း မတ်ခြွေရွှေ ဝန်းပါလို့
> ရေသွန်းတော်ခံ”[၂]

ဟု ဖွဲ့ပြထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင် နန်းဓလေ့ထုံးစံအရ လက်ထပ်ထိမ်းမြားသည်ကို ‘ရေသွန်းတော်ခံ’ ဟု သွယ်ဝိုက်ဖွဲ့ထားသော ဝင်္ကဝုတ္တိအလင်္ကာမြောက်သည့် အဖွဲ့ကို တွေ့ရသည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် ‘စိန်ခြူးကြာညောင်’ အစချီ ဘောလယ်တွင် မိမိမှာ မောင်တော် ကနောင်မင်း၏ သစ္စာစကားများကို ယုံကြည်ခဲ့သည်။ မောင်တော် ကနောင်မင်းသားက စိမ်းကားရက်စက်သည့်အသွင်ဖြင့် ရှောင်ဖယ်နေသော်လည်း မိမိကမူ ချစ်မေတ္တာကြီးမားလျက်ပင်နေကြောင်းကို–

---

[၁] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

[၂] နိုင်ငံတော်မှူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

"သည်မယ် ထင်စားပါလို့၊ တအားငယ်သန်၊ ခုများမှာ တညဏ်နဲ့
မူဟန်တော်ခြား"[၁]

ဟု ဖွဲ့ပြထားသည်။ ထိုအဖွဲ့တွင်လည်း ချစ်မေတ္တာကြီးမားလျက်ပင် ရှိကြောင်းကို 'တအားငယ်သန်' ဟု ဝက်ဝုတ္တိအလင်္ကာမြောက်သည့်အဖွဲ့ကို တွေ့ရပါသည်။

'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ မျက်ပြေဘောလယ်တွင် စာဆိုက မောင်တော်ကနောင်မင်း စိမ်းကားစွာ ဥပေက္ခာပြုပြီး ရှောင်ဖယ်နေသောကြောင့် အသည်းကြွေမတတ် ခံစားနေရပါသည်။ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အနေဖြင့် မိမိအသက်ကိုပင် အလိုရှိပါက တစ်သက်ပင်မက ဆယ်သက်ပင် ပေးဆပ်နိုင်ကြောင်း–

"အို ဆယ်ပြန်သက်ကိုလေး၊ နှင်းဆက်တော့နိုင်"[၂]

ဟု ရေးဖွဲ့ထားပါသည်။ မောင်တော်အလိုရှိပါက လူတစ်ယောက်၏ တန်ဖိုးအကြီးဆုံး အသက်ကိုပင် ပေးနိုင်ကြောင်း တစ်သက်မက ဆယ်သက်ပေးနိုင်ကြောင်း အလွန်အကျူး ဖွဲ့ပြရာရောက်သောကြောင့် အတိသယဝုတ္တိအလင်္ကာမြောက်သည်ဟု ဆိုနိုင်သည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ ဘောလယ်များတွင် အဆင်တန်ဆာ အသုံးနည်းသည်ကို တွေ့ရသော်လည်း သုံးထားသော အလင်္ကာအချို့မှာမူ ဆန်းသစ်ပေါ်လွင်ပြီး နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်အောင် ရေးဖွဲ့နိုင်ကြောင်း လေ့လာတွေ့ရှိရပါသည်။

၃၊ ၆၊ ၃။ ရသ

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ 'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်နှင့် 'နာဂဆဒ္ဒန်' အစချီ ဘောလယ်တို့သည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့်ပတ်သက်သော ရင်တွင်းခံစားချက်များကို ရေးဖွဲ့ထားခြင်းကြောင့် သိင်္ဂါရရသ၊ ကရုဏာရသတို့နှင့် ပြည့်နှက်နေပါသည်။

'စိန်ခြူးကြာညောင်' အစချီ ဘောလယ်တွင် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် ကနောင်မင်းတို့၏ ချစ်ခြင်းမေတ္တာနှင့် ဆက်နွယ်ပြီး ခံစားမှုဖြစ်ပေါ်စေသောကြောင့် ဝိဘာဝမည်၏ ရတိဋ္ဌာယီဘာဝ ဟူသော ချစ်ခြင်း ဖြစ်ပေါ်စေသည့် အကြောင်းရင်းမှာ စာဆိုနှင့် ကနောင်မင်းသားတို့၏ မေတ္တာအပေါ် အခြေခံထားသည့် အာလမ္ဗဏဝိဘာဝ ဖြစ်သည်။ ထိုအကြောင်းတွင် မောင်တော် ရောက်နေကျအချိန် ရောက်မလာခြင်း၊ မောင်တော်တွင် မိဖုရားများ၊ ကိုယ်လုပ်တော်များ များစွာရှိနေခြင်း၊ စည်တော် (၃)ချက်

---

၁ နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

၂ နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

တီးသည်အထိ ပေါ်မလာခြင်းတို့သည် သောကဌာယီဘာဝ ဖြစ်စေရန် ပံ့ပိုးပေးသော ဥဒ္ဒီပနဝိဘာဝများပင် ဖြစ်သည်။

စာဆို လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်သည် မောင်တော် ကနောင်မင်းနှင့် ပတ်သက်ပြီး စဉ်းစားခန်းဝင်ရာတွင် တစ်ချိန်က မောင်တော်သည် စာဆို့အပေါ် မည်မျှချစ်ကြောင်း၊ နတ်ဒေဝီများ ဖြားယောင်းတောင်မှ မဖောက်ပြန်ကြောင်း၊ မောင်တော် အထွတ်အထိပ် ရောက်သည့် တစ်နေ့တွင် တောင်ညာစံအဖြစ် ဘိသိက်ခံရန် ရည်ရွယ်ထားကြောင်း ကတိစကားများ ဆိုခဲ့သည်။ ယင်းအဖွဲ့သည် ရတိ(ချစ်ခြင်း) ခံစားချက်များ စုပေါင်းပြီး ရတိဌာယီဘာဝကို သိင်္ဂါရရသအဖြစ်သို့ ရောက်စေသည်။ သို့သော် ခုများတွင်မူ စိမ်းကားရက်စက်ကာ ရှောင်ဖယ်နေပုံကို–

> "မျက်ထားသုန်သုန် မသိပြင်ပြင် အလျှင်သူစိမ်းတယ်လေး ပိန်းပိတ်လို့မှုန်"[၁]

ဟု ဖွဲ့ပြထားသည်။ ယင်းအဖွဲ့သည် အမူအရာဖြင့်ပြဆိုသည့် အနုဘာဝ အကြောင်းတရား များပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းအကြောင်းတရားများသည် ကရုဏာရသ ဖြစ်စေသော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်သည်။ တစ်ဖက်က ကြည့်လျှင်လည်း ကတိမတည်သူ သစ္စာမရှိသူနှင့် ပတ်သက်ပြီး ခံစားနေရသော စာဆို၏မေတ္တာရေးရာ ရုပ်ထွေးပုံကို လောကီလူသားများအဖို့ တွေးတောဆင်ခြင်ရင်းနှင့်အတူ စက်ဆုတ်ရွံရှာခြင်း ဖြစ်စေသဖြင့် ဝိဘစ္ဆရသ ခံစားမှုကိုလည်း ဖြစ်ပေါ်စေသည်။

'နာဂဆဒ္ဒန်' ဘောလယ်တွင်လည်း စာဆို၏စိတ်တွင် နာကျည်းခြင်း၊ အားငယ်ခြင်းတို့သည် သောကဌာယီဘာဝ ဖြစ်စေသည့် သဘောတရားများပင် ဖြစ်သည်။

မောင်တော် ကနောင်မင်းသည် ပတ်ဝန်းကျင်၏ ကုန်းချောမှု၊ သမီးတော်လေး၏ လျှောက်တင်မှုတို့နှင့် ပတ်သက်ကာ လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်အပေါ် အမြင်မကြည်လင်ပေ။ စာဆိုကလည်း ယင်းအချက်ကိုပင် နာကျည်းဒေါသဝင်ကာ ငယ်ရွယ်သူပီပီ ပွဲတော်ဆက်ပြီး ဆောင့်အောင့်၍ အဆောင်တော်ပြန်သည်။ ယင်းအပြုအမူကို မကျေမနပ် ဖြစ်ကာ မောင်တော်က ဓားနှင့်ရွယ်သည်ကို–

> "ရာဇမာန်ကြိမ်ကြိမ်ထပ်တယ်လေး ပိုင်းသတ်မည်ရွယ်"[၂]

ဟု ဖွဲ့ပြသည်။ သို့သော် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်က မောင်တော် ကနောင်မင်းသား အလိုရှိပါက ဒီတစ်သက်သာမက ဆယ်သက်အထိ ပေးဆပ်လိုကြောင်း ဖွဲ့ပြထားသည်။

---

[၁] နိုင်ငံတော်မူ၊ ၁၉၈၆၊ ၁၀၂။

[၂] ပြုံးချို၊ ဦး၊ ၁၉၅၄။ ၁၈၂။

ယင်းအဖွဲ့များတွင် ရတိဌာယီဘာဝ ဟူသော ချစ်ခြင်းအပေါ် တည်နေသော်လည်း ဒေါသအလျောက် နာကျည်းမှု၊ အားငယ်မှု၊ ဝမ်းနည်းမှု စသည့် ယာယီခံစားရသော ဗျဘိစာရီဘာဝ သဘောများ တွေ့ရသည်။ ယင်းဗျဘိစာရီဘာဝဟု ခေါ်သော ယာယီခံစားမှုများနှင့်အပြိုင် မောင်တော်အလိုရှိက ဆယ်သက်ပင် ပေးဆပ်နိုင်သည် ဟူသော အနုဘာဝတို့သည် ရတိဌာယီဘာဝမှ သိင်္ဂါရရသကို ရောက်အောင် ပို့ဆောင်ပေးထားသည်။

ခြုံငုံသုံးသပ်ချက်

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များသည် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာနှင့် ပတ်သက်သော ခံစားမှုများ ဖြစ်သော်လည်း ကြားနာသူတို့အား အလင်္ကာရသ ပေးစွမ်းနိုင်ကြောင်း တွေ့ရသည်။ ရေးစာပေများသည် သူ့ခေတ် သူ့အခါအရ ကျင်လည်နေသော ပဒေသရာဇ် အသိုင်းအဝိုင်းနှင့်အညီ ရေးဖွဲ့လေ့ရှိကြသည့်နည်းတူ စာဆိုသည်လည်း ထီးသံ၊ နန်းသံဆန်သော အဖွဲ့များနှင့် ဘောလယ်ကို ဖွဲ့ဆိုခဲ့သူ ဖြစ်သည်။

လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များတွင် စကားသုံးများမှတစ်ဆင့် စာဆို၏ ခံစားမှုကို ဖော်ထုတ်ပြနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုသို့ ဖော်ထုတ်ရာတွင် တစ်ခါတစ်ရံ အမေးစကားများဖြင့်လည်းကောင်း၊ တစ်ခါတစ်ရံ တစ်ကိုယ်တည်း ညည်းညူစကားများဖြင့်လည်းကောင်း စာဆို၏ အလွမ်းအဆွေး ခံစားချက်ကို ဖော်ထုတ်ပြနိုင်သကဲ့သို့ သနားကရုဏာသက်မှုကိုလည်း ဖြစ်စေပါသည်။ တစ်ခါတစ်ရံတွင်လည်း ထီးသံနန်းသံဆန်သည့် စကားလုံးများ သုံး၍လည်း သိမ်သိမ်မွေ့မွေ့ ရင်ဖွင့် ရေးဖွဲ့တတ်သည်။

အသံယူရာတွင်လည်း မဓုရတာဂုဏ်၊ ပသာဒဂုဏ်များ အများဆုံး သုံးထားခြင်းကြောင့် ဖတ်ရှုရွတ်ဆိုရ လွယ်ကူပြီး သာယာနာပျော်ဖွယ် ဖြစ်စေပါသည်။ ကာရန်ယူရာတွင်လည်း သံလွင်၊ သံလေးတို့ကို ဟန်ချက်ညီညီ သုံး၍ ရေးဖွဲ့ထားသဖြင့် အသံ၏ပြေပြစ်မှု၊ အနက်၏ထင်ရှားမှုတို့ကို ထောက်ပံ့ပေးထားသည်။ ထို့ကြောင့်လည်း လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်များသည် စာပေအရည်အသွေး ပြည့်ဝမှု ရင်တွင်းခံစားချက် ပီပြင်မှု၊ အနုပညာစွမ်း ထက်မြက်မှုတို့နှင့်အတူ ယနေ့တိုင် ရှင်သန်ရပ်တည်နေခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

နိဂုံး

ဤစာတမ်းသည် လှိုင်ထိပ်ခေါင်တင်၏ ဘောလယ်နှစ်ပုဒ်ကို စာပေရှုထောင့်မှ လေ့လာတင်ပြထားပါသည်။ စာဆို၏ဘောလယ်များသည် ရင်တွင်းခံစားချက်များကို ရေးဖွဲ့ထားသော်လည်း စာပေအရည်အသွေး ပြည့်ဝပြီး မှတ်ကျောက်တင် ခံနိုင်သော

သီချင်းကဗျာများ ဖြစ်သည်။ စာပေအရည်အသွေး ပြည့်ဝသော သီချင်းဂီတသာလျှင် ရေးဟောင်း ဂန္ထဝင်သီချင်းများအဖြစ် ယနေ့တိုင် ရပ်တည် နေရာယူနေဆဲ ဖြစ်သည်။ စာဆို၏ ဘောလယ်သီချင်းများသည် နေရာယူနိုင်ရုံမက လိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် 'ဘောလယ်'၊ လိုင်ထိပ်ခေါင်တင်နှင့် 'စိန်ခြူးကြာညောင်' စသည်ဖြင့် တွဲပြီး လူသိများ ထင်ရှားဆဲမှာ ချီးကျူးလေးစားစရာပင် ဖြစ်သည်။ ထိုမျှသာမက မြန်မာ့ဂီတနယ်ပယ် တွင်လည်း စာပေအရည်အသွေး ပြည့်ဝမှု၊ အနုပညာ ပြောင်မြောက်မှုများနှင့်အတူ ရေးအနုပညာယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်အဖြစ် ဆက်လက်ရှင်သန်နေဦးမည်ဟု ယုံကြည် မိပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

ကျော်ရင်၊ ဦး၊ ပုပ္ပါး။ (၁၉၄၅)။ ***ကဝိဘာရတီကျမ်း***။ မန္တလေး၊ သုခမြိုင်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၁၉၇၉)။ ***စကားပြေသဘောတရား စကားပြေအတတ်ပညာ***။ ရန်ကုန်၊ သတင်းဂျာနယ်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင်(ဓနုဖြူ)။ (၂၀၀၉)။ ***ဂုဏ် အလင်္ကာ ရသ သင်ကြားရေး***။ ရန်ကုန်၊ ပညာတန်ဆောင်ပုံနှိပ်တိုက်။

ခင်မင်၊ မောင် (ဓနုဖြူ)။ (၂၀၁၄)။ ***မြန်မာစာပေခရီး***။ ရန်ကုန်၊ ရာပြည့်စာအုပ်တိုက်။

ထွန်းရွှေ၊ ဦး(ဓမ္မာစရိယ)။ (၁၉၅၇)။ ***ကဗျာ့စွယ်စုံကျမ်းကြီး***။ ရန်ကုန်၊ ပညာအလင်းပြပုံနှိပ်တိုက်။

ပြုံးချို၊ ဦး(တည်းဖြတ်)။ (၁၉၅၄)။ ***မဟာဂီတ ပေါင်းချုပ်ကြီး***။ ရန်ကုန်၊ ပညာအလင်းပြပုံနှိပ်တိုက်။

ဖေမောင်တင်၊ ဦး(တည်းဖြတ်)။ (၁၉၅၄)။ ***မြန်မာစာပေသမိုင်း***။ ရန်ကုန်၊ သုဓမ္မာဝတီပုံနှိပ်တိုက်။

မိမိလေး၊ ဒေါ်။ (၂၀၀၃)။ ***အမျိုးသမီးစာဆိုလောကနှင့် ဘဝကြေးမုံ***။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

မြင့်ကြည်၊ ဦး။ (၂၀၀၁)။ ***မြန်မာ့ဂီတ အနုစာပေသမိုင်း***။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

မြင့်ကြည်၊ ဦး။ (၂၀၁၃)။ ***စာပေနှင့်ဂီတ ဂီတနှင့်စာပေ***။ ရန်ကုန်၊ တက္ကသိုလ်များပုံနှိပ်တိုက်။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၂၀၀၈)။ ***မြန်မာအဘိဓာန် (ဒုကြိမ်)***။ ရန်ကုန်၊ မြန်မာစာအဖွဲ့ဦးစီးဌာန။

မြန်မာစာအဖွဲ့။ (၁၉၉၁)။ ***မြန်မာအဘိဓာန်အကျဉ်းချုပ်***။ ရန်ကုန်၊ ပုံနှိပ်ရေးနှင့် စာအုပ်ထုတ်ဝေရေးလုပ်ငန်း။

ယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန။ (၁၉၆၉)။ ***နိုင်ငံတော်မှ မဟာဂီတ (ပ၊ဒု၊တ–တွဲ)***။ ရန်ကုန်၊ ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာန။